

عباس آرگون

عضو کمیسیون صنعت و معدن
اتاق بازرگانی تهران

اهمیت ثبات رویه در قوانین بخش معدن

آنچه در خصوص تصمیم‌گیری‌ها و سیاست‌گذاری‌های دولت در رابطه با صنعت و معدن اهمیت دارد، اجتناب از تغییر مکرر قوانین و تصویب‌های لحظه‌ای است. وضع عوارض صادراتی هم جزء قوانینی است که هر چند به‌خودی خود اثرات چندان بدی ندارد، اما در صورت عدم ثبات رویه به ضرر معدن‌کاران تمام خواهد شد. در حال حاضر که ما شعار حمایت از صادرات می‌دهیم نباید اقدامی کنیم که به ضرر صادرات باشد. بسیاری از معدن‌ما اکنون با طرف‌های خارجی قرارداد بسته و به کشورهای دیگر تعهد دارند. در صورت ایجاد هرگونه ممانعت، به اعتبار آن‌ها در بازارهای صادراتی صدمه خواهد خورد و ممکن است این صادرکنندگان بازارهای خود را از دست بدهند. هر چند وضع عوارض صادراتی در راستای جلوگیری از خام‌فروشی، کار مناسبی است، اما در این حالت به ضرر معدن و اشتغال بخش معدن تمام خواهد شد. در حال حاضر ما در داخل به برخی مواد خام معدنی نیاز داریم، ولی این نیاز نباید موجب وضع عوارضی شود که کل معدن کوچک و متوسط کشور را دچار مشکل کند. در بخش‌هایی مثل سنگ آهن، کنسنتراتر و... در بازار داخلی کسری وجود دارد. وضع عوارض کمک خواهد کرد که شرکت‌های تولیدکننده داخلی به فعالیت خود ادامه بدهند و از این منظر به شرکت‌های داخلی کمک می‌شود. از سوی دیگر، در حوزه صادرات مواد معدنی با افزایش نرخ ارز، ارزش افزوده‌ای ایجاد شده و معدن‌ما اکنون می‌توانند با ارزش افزوده بالا تولید کنند، ولی باید قواعدی گذاشت که همه صادرکنندگان بتوانند فعالیت‌های خود را برای بلندمدت پیش‌بینی کنند. وزارت صمت می‌تواند یک ثبات رویه در بخش معدن ایجاد کند. مثلاً نباید امروز صادرات یک محصول معدنی ممنوع شده و شش ماه دیگر این ممنوعیت برداشته شود یا امروز عوارض صادراتی وضع کنیم و چند ماه دیگر با بهانه دیگر، آن را برداریم. مشکل بزرگ صادرات ما، تعدد و تعارض قوانین است. عدم ثبات در قوانین موجب شده خیلی از صادرکنندگان بازار خود را از دست بدهند و این با سیاست افزایش ارزش‌های صادراتی تناقض دارد. باید به سمتی برویم که از صادرات مواد اولیه جلوگیری شود، اما در مواقعی که با مازاد مواد معدنی در داخل مواجهیم، چاره‌ای جز صادرات نیست و این محدودیت‌ها نباید برای صادرات ما دست‌وپاگیر باشند. در مجموع وضع عوارض ۲۰ درصدی به شرط ثبات رویه دولت به نفع تولید داخل خواهد بود.

[عکس: عرفان سامان‌فر]

علی مروی

کارشناس اقتصادی

اگر شعاری در حمایت از تولید می‌دهیم، باید اسباب آن را هم فراهم کنیم. در این صورت است که وضع عوارض می‌تواند به نتایج مطلوبی برای معدن تبدیل شده و حتی دامنه کار، اشتغال و تولید آن را نیز چندین برابر کند

هر از چند گاهی شاهد حوادث تلخ در این بخش هستیم. اگر خواستار بهبود وضعیت کارگران بخش معدن هستیم باید معدن‌ما تقویت شوند و سودآور باشند. سیاست‌های اخیر در محدودسازی صادرات معدن، بخش معدن را تقویت نمی‌کند و لازم است به دلیل فناوری کهنه و تجهیزات فرسوده معدن از امنیت کافی برخوردار نیستند و

بلکه در بلندمدت نیز باعث صدمه به بازارهای هدف و صادراتی شده‌ایم و این در سبب روابط تجاری ما با دنیا حتی در رابطه با سایر محصولات نیز تأثیر منفی خواهد داشت، بنابراین اگر شعاری در حمایت از تولید می‌دهیم، باید اسباب آن را هم فراهم کنیم. در این صورت است که وضع عوارض می‌تواند به نتایج مطلوبی

بر صنایع معدنی نیاز به سیاست‌های تکمیلی دارد. اول آنکه تجهیزات تکمیلی این کار را به کشور وارد کنیم و دیگر آنکه به بازارهای صادراتی مخصوصاً با برخی از کشورها که بیشترین دادوستد را با ما دارند، صدمه نزنیم. در غیر این صورت نه تنها با محدودیت برای صادرات به صادرکنندگان و به تبع به اشتغال کشور آسیب زده‌ایم،

در استراتژی توسعه صادرات، خام‌فروشی جایی ندارد

کامل طیبی

کارشناس اقتصادی

درست اتخاذ شود. البته در این راستا شاید انحراف منابع به وجود بیاید. یعنی اخذ عوارض از صادرات یک کانال رانتی به وجود آورده که در آن عده‌ای راه‌گریز از پرداخت عوارض را داشته باشند. بر همین اساس، ضروری است که دولت سیاستی هوشمندانه در خصوص این برنامه اتخاذ کند تا جلوگیری از خام‌فروشی به رانت‌های دیگر منتهی نشود.

از اشتغال در معدن توام باشد، کارکرد درستی دارد. وزارت صمت می‌تواند برای حفظ اشتغال در معدن داخل که در انحصار این سیاست، از صرفه اقتصادی خارج می‌شوند قیمت بازار این معدن را به‌نجوی تنظیم کند که به نسبت قیمت صادراتی دچار زیان فاحش نشوند. نهایتاً باید ببینیم در استراتژی توسعه صادرات، خام‌فروشی جایی ندارد و باید سیاست

اخذ عوارض صادرات از سنگ خام، منجر به محصولات بعدی که دارای ارزش افزوده بالاتر هستند، شود، نتیجه مطلوبی دارد. اما اگر در شرایطی باشیم که از محل این صادرات نیاز به ارزآوری وجود داشته باشد، اخذ عوارض یا هرگونه تعرفه‌ای می‌تواند جریان صادرات را کند کند. معتقدم در شرایط موجود، در مجموع این سیاست، به شرط آنکه با سیاست‌های حمایتی

صادرات کالایی که ارزش افزوده دارد، تمرکز شده باشد و صادرات محصولات مواد خام معدنی که ارزش افزوده ندارد از روند صادرات حذف شود. در این صورت وضع عوارض بر صادرات با هدف ایجاد ارزش افزوده است و سیاست درست و مناسبی است. از این رو، اگر این سیاست در حمایت از فناوری‌های ناشی از کالاهای معدنی دارای ارزش افزوده بالاتر باشد، مثلاً

اصولاً هرگونه عوارض صادراتی، تعرفه یا مالیات و حتی یارانه در منطق تجارت و صادرات، مانع ایجاد می‌کند و روی صادرات اثر منفی گذاشته و آن را از مزیت نسبی دور می‌کند و پتانسیل تجاری آن را از میان می‌برد، اما گاهی هدف از سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری از سوی مسئولان یا وزارتخانه‌ها تحقق استراتژی توسعه صادرات است که ممکن است روی

خطر خروج معدن از چرخه فعالیت

مشورت و بازی دادن تشکل‌ها و نهادهای معدنی در هر شرایط اقتصادی می‌تواند اثرات منفی تصمیم‌گیری‌ها را برای فعالان اقتصاد در هر بخش، به پایین‌ترین حد ممکن برساند. مصوبه شورای اقتصاد به‌منظور ایجاد ارزش افزوده بیشتر در بخش معدن و اخذ عوارض ۲۵ درصدی از صادرات مواد معدنی در شرایط فعلی اقتصاد، صادرکنندگان مواد معدنی را به شدت برآشفته کرده است، ضمن اینکه این مصوبه تمامی فعالان معدنی را مشمول این طرح کرده است. برای این منظور دو نامه به آقای نهایوندیان، معاون اقتصادی دفتر ریاست جمهوری ارسال کردیم و هم‌اکنون نیز به‌شدت به دنبال تعدیل این بخش‌نامه برای فعالان معدنی و بعضاً خروج و حذف تعدادی از معدن‌از این مصوبه هستیم. اگر می‌خواهیم جامعه به سمت توسعه حرکت کند باید کسانی که ذی‌نفع هستند را در تصمیم‌گیری‌های مربوطه درگیر کنیم. مسلماً خروجی تصمیم‌گیری‌ها پس از مشورت با تشکل‌های ذی‌صلاح، نتیجه مطلوب‌تری خواهد داشت و هزینه‌های تصمیم‌های اشتباه را به حداقل می‌رساند. بی‌شک در نظر گرفتن عوارض ۲۵ درصدی رقم کمی نیست، چراکه نه تنها می‌تواند صادرکننده را بی‌انگیزه کند، بلکه می‌تواند به نقطه زیان برسد. زیان یک معدن باعث تعطیلی مجموعه و نهایتاً از دست‌دادن

مجموعه تولیدی و بیکاری می‌شود، لذا بازنگری ابعاد گوناگون این بخش‌نامه برای جلوگیری از آسیب‌رساندن به سرمایه‌گذاران در بخش معدن، خصوصاً واحدهای کوچک و متوسط سرمایه‌گذار در بخش معدن کشور که در شرایط خاص کنونی نیاز به تأمین شدید نقدینگی حاصل از ارزش‌های تولیدات متعلق به خود داشته باشد؛ از ضروریاتی است که در کوتاه‌ترین زمان ممکن باید نسبت به آن تصمیم‌گیری شود. به‌طور مثال، اخذ عوارض از تمامی معدن‌سنگ‌های ساختمانی، بزرگ‌ترین اشتباه است، چراکه برخی از معدن‌سنگ‌های تزئینی موجود در کشور که فعال هستند، حتی مصرف داخلی نیز ندارند و تنها بازار مصرف آن‌ها کشورهایی مثل چین است. با توجه به شرایط خاص در اقتصاد کشور، امروز با بهره‌گیری از پتانسیل‌های موجود در اقتصاد خودمان باید بتوانیم به هر طریقی در بازارهای خارجی نفوذ کنیم. انتظار می‌رود سیاست‌گذاری‌ها در جریان فعالیت‌های اقتصادی در شرایطی که تحریم‌های ناجوانمردانه‌ای به کشورمان تحمیل شده، متناسب با وضعیت و شرایط حاکم بر اقتصاد کشور تعریف شوند تا هم بتوانیم منابع ارزی مورد نیاز کشور را تأمین کنیم و هم بتوانیم با فعال نگه‌داشتن واحدهای تولیدی برای حفظ اشتغال موجود برنامهریزی کنیم.

محمدرضا بهرام

رئیس خانه معدن